

СИЛАБУС
курсу
«АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ»

Освітній ступінь “Бакалавр”
Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”
Освітньо-професійна програма
«СПІВ»
Рік навчання: IV
Семестри: VII
Кількість кредитів: 3
Мова викладання: українська

Керівник курсу «Аналіз музичних творів»

Винниченко Оксана В'ячеславівна

Викладач музично-теоретичних дисциплін КЗВО КОР
«Академія мистецтв ім. Павла Чубинського»

Контактна інформація: olesychokk@gmail.com

Прореєвізити та постреєвізитидисципліни

Прореєвізити дисципліни:

- ОК 8. Історія світової музики.
- ОК 9. Історія української музики.
- ОК 11. Гармонія.
- ОК 13. Теорія музики
- ОК 32. Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару.

Постреєвізити дисципліни:

- ОК 33. Педагогічна практика
- ОК 34. Концертно- виконавська практика.
- ОК 14. Вокальна та інструментальна музика сучасних композиторів Київщини.
- ОК 31.Методика і практика роботи з вокальним ансамблем

Призначення дисципліни

Дисципліна «Аналіз музичних творів» належить до циклу дисциплін спеціальної підготовки й призначена сформувати у студентів практичне оволодіння аналізом музичних творів, що виконуються за фахом, або прослуховуються в курсі музичної літератури; формує широкий світогляд на матеріалі музичних творів різних історичних епох, жанрів і стилів.

Дисципліна формує початкові навички аналізу побудови музичного твору, який є результатом взаємодії всіх засобів музичної виразності; формує чітке уявлення про взаємодію художніх засобів, ясне розуміння виражальних можливостей елементів музичної мови та законів формоутворення; пояснює жанрові та стилістичні особливості; розшифровує музичні терміни у нотному тексті.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Аналіз музичних творів» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК 8. Здатність здійснювати диригентську діяльність.

СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій..

СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Метою навчальної дисципліни «Аналіз музичних творів» є

формування свідомого сприйняття музики; оволодіння навичкою самостійно орієнтуватися у змісті та формі музичного твору; наблизити до адекватної композиторському задуму інтерпретації виконання музичних творів, знайти самостійну виконавську трактовку твору; - сформувані вміння грамотно висловлювати свої міркування щодо виконання творів.

Зміст і структура курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Прості музичні форми												
Тема 1. Основна мета та завдання курсу. Музичний стиль, жанр, форма.	6		2			4	5	1				4
Тема 2. Формотворчі засоби музики. Функції частин, побудов.	6		2			4	6					6
Тема 3. Період, його різновиди, складові частини. Методика та техніка музичного аналізу періоду.	8		4			4	8	1	1			6
Тема 4. Проста двочастинна музична форма. Різновиди.	6		2			4	8	1	1			6
Тема 5. Проста тричастинна музична форма.	8		4			4	6					6
Разом за змістовим модулем 1	24		14			20	33	3	2			28
Змістовий модуль 2. Складні музичні форми												
Тема 6. Складна тричастинна музична форма.	10		4			6	9	1				8
Тема 7. Варіаційна форма. Види варіацій.	8		2			6	8					8

Тема 8. Форма рондо. Різновиди рондо. Рондо у вокальній та інструментальній музиці.	6		2			4	9		1			8
Тема 9. Сонатна форма	10		4			6	9	1				8
Тема 10. Циклічні форми.	8		2			6	8					8
Тема 11. Вокальні форми та жанри.	6		2			4	7		1			6
Тема 12. Поліфонічні форми	8		2			6	9	1				6
Разом за змістовим модулем 2	56		18			38	57	3	2			52
Усього годин	90		32			58	90	6	4			80

Політика навчальної дисципліни

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік. Формами контролю знань студентів є поточний; підсумковий модульний; семестровий підсумковий (залік).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – A, B, C, D, E, FX, F).

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Політика оцінювання: Максимальна кількість балів з дисципліни «Аналіз музичних творів» за семестр – 100 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	100
3	3	10	10	12	12	10	10	10	10	5	5	

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

ПЛАН ОГЛЯДОВОГО АНАЛІЗУ ТВОРУ (в цілому)

1. Ідея, провідні художні образи, тема, сюжет (для програмної музики).

2. Характер, емоційний настрій твору.
 3. Жанр твору.
 4. Характеристика мелодії чи основної теми (метро-ритмічні, ладо-тональні особливості, засоби розвитку мелодії).
 5. Характеристика фактури.
 6. Форма твору (вказати яка конкретно; встановити межі частин форми; визначити форму кожної частини, особливості використання традиційної форми).
 7. Тональний план (аналіз гармонії та висновки щодо відхилень чи модуляцій, особливостей гармонічної мови твору).
 8. Визначення кульмінації (засоби її досягнення)
 9. Розшифровка всіх позначень у нотному тексті.
- Аналізуючи твір, слід звертати увагу на те, як використані музичні засоби допомагають композитору розкрити його творчий задум, образний зміст твору.

ПЛАН АНАЛІЗУ МУЗИЧНОГО ТВОРУ (детальний)

1. Дані про композитора. Історична довідка про епоху, напрямки, до яких належить творчість композитора. Творчий доробок автора твору.
2. Музично-образний стрій твору, характер, наявність контрастного матеріалу, ступінь контрасту.
3. Визначення головної тональності, тональний план, характеристика ладу, мелодичний рух, кульмінації, метро-ритмічні особливості фразування.
4. Структура (композиційна схема).
Тематичний розвиток. Характерні особливості форми. Періоди, речення, фрази, мотиви, каденції.
5. Аналіз мелодії з точки зору наявності цезур, характеру, основних інтонацій, розвитку мелодичної лінії і типів руху, розміру, темпу, ритму, штрихів, динаміки тощо.
6. Аналіз гармонії, зв'язок мелодії та гармонії. Узагальнити як часто з'являється тоніка, як представлені нестійкі функції, як відбувається зміна акордів (пульсація), розглянути голосоведення, регістри, фактуру, модуляції, альтерацію. Аналіз акордових послідовностей.
7. Роль метро-ритму у творі. Особливості та їх вплив на характер твору окремих ритмічних малюнків.
8. Узагальнення: зв'язок структури із загальним змістом твору, його жанровими особливостями і стильовими якостями.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ СТУДЕНТАМ ЩОДО ПРАКТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТВОРУ

- програти, проспівати чи за допомогою внутрішнього слуху "переглянути" зразок для аналізу;
- переглянути зовнішні фактори: назву твору, яка може бути показником жанрової спрямованості, характеру, ритмічних особливостей, авторських нахилів та кола улюблених композиторських засобів, метричну основу, темп, динаміку, тональність;
- звернути увагу на наявність цезур (зупинки на довгих тривалостях, повторність);
- визначити головні розділи твору, загальний план структури твору;
- співставити тематичний матеріал (повторний, неповторний, варійований, секвенційний);
- якщо тематичний матеріал контрастний, то з'ясувати міру контрастності (похідний контраст чи контраст співставлення);
- встановити тип викладення (експозиційний, серединний, заключний);
- проаналізувати тональний план твору чи фрагмента (однотональний чи модулюючий, внутрішньотональні відхилення);
- встановити типи кадансування основних розділів, при необхідності зробити гармонічний аналіз всього зразка;
- знайти загальну кульмінацію, зробити висновки про способи її досягнення (діапазон, регістр, динаміка, місце знаходження, фактура, гармонія, інше);
- визначити вид мелодичного руху (загалом і в момент кульмінації та відходу від неї), прийоми мелодичного розвитку;
- з'ясувати тип фактури (гомофонно-гармонічний, підголосний, змішаний, тощо);
- розібрати мілкі елементи форми, зокрема періоду (фразу, мотив), співставити їх з точки зору схожості і різниці в зв'язку з роздільністю та злитністю (структурна періодичність, підсумовування чи дроблення);
- при варіюванні визначити їх методи.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ АНАЛІЗУ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

1. Що таке стиль?
2. Що таке жанр?
3. Що таке "музичний образ"?
4. Скільки образів може бути в творі?
5. Чим поняття "образ" відрізняється від поняття "тема"?
6. Визначення поняття "музична форма".
7. Що таке зовнішня і внутрішня форми?
8. Різновиди реприз.

9. Чим реприза в сонатному Allegro відрізняється від експозиції?
10. Будова музичної мови.
11. Систематика музичних форм.
12. Що таке кода? На якому матеріалі вона будується?
13. Що таке вступ?
14. Що таке цезура?
15. Визначення і різновиди кульмінації.
16. Формотворчі засоби виразності.
17. Функції частин забудов.
18. Типи викладення і розвитку.
19. Визначення, різновиди, схеми простої 2-х частинної форми.
20. Визначення, різновиди, схеми простої 3-х частинної форми.
21. Визначення, різновиди, схеми складної 3-х частинної форми.
22. Визначення, різновиди, схема варіацій.
23. Визначення, різновиди, схеми рондо (класичного)
24. Визначення, різновиди сонатної форми.
25. Схема сонатного Allegro. Головні ознаки частин.
26. Вокальні форми та жанри.
27. Сонатно-симфонічний цикл.
28. Сюїта - визначення, різновиди, особливості.
29. Визначення та різновиди періоду. Складові побудови.

Рекомендована література

Основна література

1. Горюхіна Н. Композиція музичного твору // Наук. вісник НМАУ. Вип. 7: Музикознавство: з XX у XXI століття. К., 2000. С.16-31
2. Москаленко В. Музичний твір як текст // Київське музикознавство: Текст музичного твору: практика і теорія. Вип.7. К., 2001. С. 3-10.
3. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів (Музичні форми): підручник. Ч.1. Тернопіль, 1999. - 208 с.

Допоміжна література

1. Сюта Б. Проблеми організації художньої цілісності в українській музиці другої половини XX століття. К., 2004. - 120 с.
2. Шип С. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення:

автореф. Дис...д-ра мистецтвознавства: 17.00.03 / Національна музична академія України ім. П.І.Чайковського. К., 2002.- 42 с.

3. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник. К., 1998. - 368 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. www.musicfancy.net/
2. <https://muzabetka.com.ua/>
3. <http://arts-library.com.ua/>
4. www.nbuv.gov.ua